

Opinnäytetyö (AMK)

Liiketalous

2025

Oona Åström

Kansainvälisten kilpailijoiden huomioiminen Taitaja-kilpailujen järjestämisessä

– ohjeistus tapahtuman järjestäjille

Opinnäytetyö (AMK) | Tiivistelmä

Turun ammattikorkeakoulu

Liiketalous

2025 | 38 sivua

Oona Åström

Kansainvälisten kilpailijoiden huomioiminen Taitaja-kilpailujen järjestämisessä

- ohjeistus tapahtuman järjestäjille

Taitaja-kilpailu on Suomen suurin ammatillisen koulutuksen tapahtuma ja samalla ammattitaidon SM-kilpailu. Sen yhteydessä järjestetään myös kansainvälisiä harjoituskilpailuita, joihin osallistuu kansainvälisiä kilpailijoita valmistautuessaan Euroskills- tai Worldskills-kilpailuihin.

Kansainväliset kilpailijat eivät osallistu viralliseen SM-kilpailuun, mutta heille järjestetään samat puitteet majoituksesta, ruokailuista ja kilpailuolosuhteista lähtien.

Aiemmin on ilmennyt haasteita esimerkiksi materiaalihankinnoissa ja arvioinnissa, koska kansainvälisiä kilpailijoita ei ole laskettu mukaan kilpailijamäärään tai heidän osallistumisensa ei ole ollut yhtenäisesti huomioitua.

Tämä luo tarpeen selkeälle tietopaketille Taitaja-tiimille ja lajivastaaville.

Asiasanat:

Ammattitaitokilpailu, kansainvälisyys, Skills Finland, ohjeistus, Taitaja

Sisältö

1 Johdanto	5
2 Toimeksiantaja – Skills Finland	6
2.1 Skills Finland ry	6
2.2 Taitaja-kilpailu	6
2.3 Kansainväliset kilpailijat Taitajassa	8
3 Ammattitaitokilpailutoiminta	9
3.1 WorldSkills ja EuroSkills	9
3.2 Ohjeiden ja järjestelyjen merkitys ammattitaitokilpailussa	11
4 Menetelmät ja aineisto	14
4.1 Tavoite ja menetelmän valinta	14
4.2 Aineiston keruu ja analyysi	14
4.3 Tuotoksen laatiminen	15
4.4 Kyselyn vastaukset	15
4.5 Haastattelun vastaukset	18
4.6 Kyselyn ja haastattelun yhtäläisyydet	21
4.7 Yhteisanalyysi	22
5 Lopuksi	23
Lähteet	25

Liitteet

Liite 1. KV-kilpailijat Taitajassa, kysely lajivastaaville

Liite 2. KV-koordinaattorin rooli ja kokemukset – koonti haastattelusta

Liite 3. Ohje järjestäjille KV-kilpailijat Taitaja-tapahtumassa

Liite 4. Tarkistuslista: Kun lajisi tulee KV-kilpailija

Kuviot

Kuvio 1: Viestintä järjestäjän ja lajivastaavien välillä	16
Kuvio 2: Ohjeistuksen riittävyys	17
Kuvio 3: Epäselvyydet materiaaleissa ja tehtävissä	18

1 Johdanto

Taitaja-kilpailu on Suomen suurin ammatillisen koulutuksen tapahtuma ja samalla ammattitaidon SM-kilpailu. Sen yhteydessä järjestetään myös kansainvälisiä harjoituskilpailuita, joihin osallistuu kansainvälisiä kilpailijoita valmistautuessaan Euroskills- tai Worldskills-kilpailuihin. Kansainväliset kilpailijat eli KV-kilpailijat eivät osallistu viralliseen SM-kilpailuun, mutta heille järjestetään samat puitteet majoituksesta, ruokailuista ja kilpailuolosuhteista lähtien. Aiemmin on ilmennyt haasteita esimerkiksi materiaalihankinnoissa ja arvioinnissa, koska KV-kilpailijoita ei ole laskettu mukaan kilpailijamäärään tai heidän osallistumisensa ei ole ollut yhtenäisesti huomioitua. Tämä luo tarpeen selkeälle tietopakettile Taitaja-tiimille ja lajivastaaville.

Opinnäytetyön tavoitteena on laatia toiminnallinen ohjeistus lajivastaaville, joka antaa selkeät ja yhdenmukaiset ohjeet KV-kilpailijoiden huomioimiseksi Taitaja-kilpailujen järjestelyissä. Oppaan avulla varmistetaan, että kilpailuolosuhteet ovat tasapuoliset ja järjestelyt sujuvat kaikille osapuolille.

Idea työhön nousi esiin harjoitteluni aikana Taitaja2025-tiimissä, missä havaittiin käytännön haasteita KV-kilpailijoiden osallistumiseen liittyen. Työskentelin KV-kilpailijoihin liittyvissä tehtävissä, kansainvälisyyskoordinaattorin apuna. Jonka perusteella huomasin, että aiheelle on selkeä tarve. Työ tehdään Skills Finland-organisaation toimeksiantona.

Ohjeistus hyödyttää erityisesti lajivastaavia, jotka vastaavat kilpailujen käytännön järjestelyistä. Sen avulla varmistetaan, että KV-kilpailijat otetaan huomioon samalla tavoin kuin muut kilpailijat, mikä parantaa kilpailujen laatua ja sujuvuutta. Hyöty ulottuu myös KV-kilpailijoihin, Suomen ammattitaitomaajoukkueeseen sekä Taitaja-tapahtuman järjestäjäorganisaatioon. Aihe on ajankohtainen, sillä Taitaja2026 lähestyy ja kansainvälisten harjoitusotteluiden määrä on kasvussa. Tarve selkeälle ohjeistukselle on tunnistettu käytännön tasolla, joten opinnäytetyön tulokset palvelevat suoraan tulevien kilpailujen valmistelua.

Työssä keskitytään nimenomaan KV-kilpailijoiden huomioimiseen. Ohjeistus sisältää käytännön toimintaohjeet liittyen esimerkiksi materiaalihankintoihin, aikatauluihin, arviointiin ja kilpailijoiden arjen sujuvuuteen.

2 Toimeksiantaja – Skills Finland

2.1 Skills Finland ry

Opinnäytetyön toimeksiantajana toimii Skills Finland ry. Skills Finland ry on perustettu vuonna 1993 tavoitteena edistää suomalaista ammattiosaamista ja sen arvostusta kilpailutoiminnan avulla (Tasala ja Alhojärvi 2017, 8).

Skills Finland järjestää yhteistyökumppaniensa kanssa vuosittain Taitaja-kilpailun, joka on ammattitaidon suomenmestaruuskilpailu. Yhdistyksen tukijoita ovat opetus- ja kulttuuriministeriö, Opetushallitus ja ammatilliset oppilaitokset sekä opetusala- ja työmarkkinajärjestöt. Skills Finlandin toiminnan pohjana toimii heidän arvonsa – Skills Finland toimii yhteisöllisesti, innostavasti ja uudistaen. (Skills Finland 2025.)

Skills Finland huolehtii Suomen ammattitaitomaajoukkueesta ja lähettää heidät kansainvälisiin kilpailuihin. Näitä kilpailuja ovat WorldSkills, EuroSkills ja Abilympics. Skills Finland edustaa Suomea kansainvälisissä WorldSkills International-, WorldSkills Europe- ja International Abilympic Federation -järjestöissä. (Skills Finland 2025.)

Suomen ammattitaitomaajoukkueeseen kuuluu vuonna 2025 18 huippuosaaajaa, jotka kilpailivat EuroSkills Herning 2025 -kilpailuissa. Kilpailijoiden lisäksi joukkueessa on 19 eksperttiä, jotka toimivat asiantuntijoina ja tuomareina. Suomen periaatteena on, että lajiin osallistuu aina kilpailija ja ekspertti. Joissakin poikkeustapauksissa maajoukkueeseen kuuluu ekspertti lajista, jossa ei ole suomalaiskilpailijaa. (Skills Finland 2025.)

2.2 Taitaja-kilpailu

Taitaja on ammattitaidon suomenmestaruuskilpailu, joka järjestetään vuosittain. Ensimmäinen Taitaja järjestettiin Hämeenlinnassa vuonna 1988. Taitajassa ammattiin opiskelevat kilpailevat ammatillisiin perustutkintoihin perustuvissa lajeissa. Osa lajeista on erityistä tukea tarvitseville suunnattuja TaitajaPLUS-lajeja. Taitajaan voivat pääasiassa osallistua kilpailuvuonna 22 vuotta täyttävät tai sitä nuoremmat opiskelijat. Ikärajattomia lajeja on muutamia.

Taitaja9-kilpailu on peruskoulun 7.–9. -luokkalaisille tarkoitettu kilpailu, jonka tarkoituksena on lisätä mielenkiintoa ammatillista koulutusta kohtaan. Taitaja9 -kilpailu käydään Taitaja-tapahtumassa yhtenä lajina. (Skills Finland 2024.) Lisäksi Taitajan ohessa kansainväliset kilpailijat ottavat mittaa harjoituskilpailussa suomen ammattitaitomaajoukkuetta vastaan (Skills Finland 2025).

Taitaja-kilpailun tavoitteita ovat esimerkiksi edistää ammatillista huippuosaaamista ja sen arvostusta, parantaa laatua ammatillisessa koulutuksessa ja mahdollistaa

yksilölliset opintopolut, edistää oppimistuloksia ja niiden vertailua, kannustaa opiskelijoita ammattiosaamisen kehittämiseen ja lisätä ammatillisen koulutuksen vetovoimaa sekä opiskelijoiden että yritysten näkökulmista.

Oheistapahtumat

Kilpailun lisäksi tapahtuma-alueella on paljon nähtävää. Tapahtumassa on avajaiset ja päättäjäiset. Taitaja on kohtaamispaikka ammatillisen koulutuksen parissa toimiville asiantuntijoille ja organisaatioille. Taitaja-tapahtumassa on esillä useita aloja, se on tilaisuus tutkia opiskeluvaihtoehtoja ammatinvalintaa pohtiville. Alojen kilpailupisteiden ohessa on perinteisesti ollut esittelyä alasta pelin, tietopaketin tai muun aktiviteetin muodossa. Alojen esittelyn lisäksi oheisohjelmaa järjestää yhteistyökumppanit, jotka messujen tyyliä esittelevät omaa toimintaansa erilaisilla näyttelypisteillä. (Skills Finland 2025.)

Taitaja-tapahtumissa on järjestetty seminaareja koulutukseen liittyen. Esimerkiksi vuonna 2025 järjestettiin kaksi seminaaria, joiden aiheina olivat ”hyvän tulevaisuuden tekijät” ja ”Towards a better future”. Lisäksi tapahtumassa on pidetty koulutuksen parissa toimivien tahojen tapaamisia, jotka on yhdistetty kierrokseen tapahtuma-alueella. (Skills Finland 2025.)

Semifinaalit ja finaali

Taitaja-kilpailuun valmistautuminen ja osallistuminen on osa kilpailijan ammatillisen perustutkinnon opintoja. Kilpailijat saavat opintojen edistymisen lisäksi uusia verkostoja, ainutlaatuisen kokemuksen ja paljon oppia paineensietokyvystä. (Taitaja 2024.)

Kilpailu koostuu lajikohtaisista semifinaaleista ja finaalista. Semifinaal kilpailuja järjestetään useassa kaupungissa. Semifinaal kilpailujen järjestäjät valitaan Skills Finlandin ja kyseisen vuoden Taitaja-järjestäjän toimesta. Semifinaalit järjestetään viimeistään kolme kuukautta ennen Taitaja-finaalia. Finaaliin karsitaan yksilölajeissa enintään kahdeksan parasta kilpailijaa, parilajeissa kahdeksan parasta paria ja joukkuelajeissa kahdeksan parasta joukkuetta. (Skills Finland 2024.)

Taitaja-finaali kestää neljä päivää. Kilpailupäiviä on kolme. Jokaisessa lajissa kilpailun kokonaiskesto on 10–16 tuntia. TaitajaPLUS-lajeissa finaalkilpailun kesto on 6–12 tuntia jaettuna 1–3 päivälle. (Skills Finland 2024.)

2.3 Kansainväliset kilpailijat Taitajassa

Taitaja-kilpailun järjestäjän tulee varata Skills Finlandin ja järjestäjätahon välisessä järjestäjäsopimuksessa määritelty määrä kilpailupaikkoja kansainvälisille vieraskilpailijoille ja ammattitaitomaajoukkueen jäsenille. KV-kilpailijat ja ammattitaitomaajoukkueen jäsenet kilpailevat SM-kilpailun ulkopuolella. He voivat kuitenkin suorittaa saman tehtävän kuin SM-kilpailijat. (Skills Finland 2024.)

Vuoden 2025 Taitaja-kilpailussa Suomen ammattitaitomaajoukkueen jäsenet pääsivät automaattisesti osallistumaan Taitaja-tapahtumaan vieraskilpailijoina. Kutsut kansainvälisille kilpailijoille lähetettiin Skills Finlandin ja järjestävän tahon, Turun ammatti-instituutin, verkostoja hyödyntäen. Lähtökohtaisesti KV-kilpailijat ilmoittautuivat oman kansallisen Skills-organisaationsa kautta. KV-kilpailijoille ja heidän eksperteillensä järjestettiin kilpailupaketti, joka piti sisällään majoitukset, ruokailut, kuljetukset sekä kilpailuun osallistumisen. (Skills Finland 2025.)

3 Ammattitaitokilpailutoiminta

3.1 WorldSkills ja EuroSkills

WorldSkills yleisesti

”WorldSkills on kansainvälinen liike, joka toimii työelämätaitojen edistämisen äänenä”. (WorldSkills Foundation 2020) Järjestämällä ammattitaitokilpailuja, tekemällä tutkimusta, edistämällä koulutusta ja urakehitystä, liike yhdistää teollisuuden, hallitukset ja oppilaitokset. Sen tavoitteena on luoda toimintamalleja, joilla tarjotaan nuorille valinnanvapautta uran suhteen globaalisti. WorldSkills Foundation tukee innovaatioita ja hankkeita, jotka luovat kestäviä malleja taitojen kehittämiseen. Organisaation visio on “IMPROVING OUR WORLD WITH THE POWER OF SKILLS.” (WorldSkills Foundation 2020.)

WorldSkillsin historia

José Antonio Elola Olaso (Spanish Youth Organizationin johtaja) sai idean kilpailutoiminnasta vuonna 1946 Espanjassa vallitsevan työvoimapulan vuoksi. Tarve nuorille ammattilaisille oli suuri ja kilpailu voisi innostaa nuoria ammattiosaamiseen ja lisätä tietoa ammatillisesta koulutuksesta. Ensimmäinen kilpailu järjestettiin vuonna 1950 Iberiassa. Kilpailun yhteydessä syntyi kansainvälinen järjestelyorganisaatio International Vocational Training Organization (IVTO). Jo vuonna 1953 kilpailuun osallistui useampia maita Euroopassa. Ensimmäinen järjestäjäneuvosto (Official and Technical Delegates) muodostettiin vuonna 1954 säätämään kilpailujen säännöt. (WorldSkills Foundation 2020.)

WorldSkills nykyään

WorldSkills toimii yli 77 maan kanssa testaten nuoria kilpailuissa, yhdessä luotujen kansainvälisten standardien mukaisesti. Kilpailut järjestetään kahden vuoden välein. Ne keräävät usein yli tuhat kilpailijaa eri aloilta. Kilpailujen tulokset antavat arvokasta palautetta koulutusjärjestelmille. Kilpailujen yleisö pääsee näkemään monipuolisesti ei aloja konkreettisesti. (WorldSkills Foundation 2020.) Vuonna 2011 perustettu WorldSkills Foundation (WSF) toimi aluksi erillisenä WorldSkills Internationalista (WSI). WSF keskittyi kilpailujen ulkopuoliseen toimintaan, kuten projekteihin ja vaikutustyöhön. (WorldSkills Foundation 2011.)

Brändiuudistuksen yhteydessä vuonna 2014 organisaatorakenne muuttui. WorldSkills rakensi uuden strategisen suunnitelman, jossa WSF:n ja WSI:n välinen

yhteistyö laajentui, ja se sisällytettiin WorldSkillsin laajempaan toimintaan. (WorldSkills Foundation 2014.) Nykyään WorldSkills eli WSI ja siihen sisältynyt WSF vaikuttaa laajasti kilpailuissa, koulutusstandardeissa, tutkimuksessa ja kansainvälisessä yhteistyössä (WorldSkills 2024).

EuroSkills

WorldSkills Europe on osa WorldSkills liikettä. WorldSkills Europe edistää ammatillista koulutusta ja osaamista koko Euroopassa. Organisaatio tekee yhteistyötä nuorten, kouluttajien, hallitusten ja yritysten kanssa vahvistaakseen nykyistä ja tulevaa työvoimaa. WorldSkills Europe järjestää yhdessä 33 jäsenmaan kanssa EuroSkills-kilpailun, joka on suuri ammatillisen koulutuksen huipputapahtuma. EuroSkills järjestetään joka toinen vuosi ja siihen osallistuu satoja nuoria. Kilpailussa on 40–45 lajia, jotka jakautuvat kuuteen toimialaan. (WorldSkills Europe 2025)

Ammattitaitokilpailutoiminnan merkitys nyt ja tulevaisuudessa

Ammattitaitokilpailut tuovat eri ammatit kaikkien nähtävälle. Ne kiertävät eri maissa ja paikkakunnilla tuoden eri alojen kirjon lähelle ihmistä. Uravalinnan edessä olevat nuoret saavat konkreettisesti nähdä eri ammattien luonteen. Kansainväliset kilpailut mahdollistavat vertailun koulutuksen ja osaamisen tasoissa eri maiden välillä. Kilpailuissa pärjänneet saavat ponnahduslaudan alalla etenemiseen, mutta erityisen tärkeää tapahtumien järjestämisessä on ammatillisen koulutuksen ja eri ammattien tunnettuuden kasvattaminen. (Skills Finland 2009.)

Moni hyötyy ammattitaitokilpailuista. Osaamispisteiden ja ammattitaidon lisäksi kilpailijoilla kehittyvät sosiaaliset taidot, itsenäisyys ja kansainväliset valmiudet. Koulutuksen järjestäjillä henkilöstön osaaminen syventyy ja verkostot kasvavat. Työnantajat saavat mahdollisuuden verrata oman toiminnan laatua, edistää innovaatioita, osoittaa sitoutumista henkilöstön kehittämiseen, parantaa näkyvyyttä ja tietysti edustaa rekrytointia. (Skills Finland 2009.)

Ammattitaitokilpailut ovat väylä kehittää tulevaisuuden osaamista. Tulevaisuuden työelämässä menestyminen edellyttää analyyttisyyttä, luovuutta, innovatiivisuutta ja muutosherkkyyttä. Innovaatiot ja muutokset ovat keskeisiä tekijöitä, jotka edistävät työllistymistä ja elinikäistä oppimista. (Ryymän, Eerola & Majuri 2015.) Tulevaisuuden työntekijän on pysyttävä käreillä teknologian kehityksestä, kestävästä kehityksestä ja oppia uutta jatkuvasti (Professio 2023).

3.2 Ohjeiden ja järjestelyjen merkitys ammattitaitokilpailussa

Ammattitaitokilpailujen järjestämisen monivaiheisuus

”Tehokas tapahtumanhallinta alkaa jo kauan ennen itse tapahtumaa – vastuiden määrittelystä, viestintärakenteiden suunnittelusta ja varasuunnitelmien laatimisesta.” (Event Management Handbook, 2019, s. 8) Tämä pätee myös Taitaja-kilpailuun. Taitajassa on lukemattomia liikkuvia osia. Esimerkkejä huomioitavista tekijöistä: Lajeja on lähes 50 kappaletta ja jokaiseen lajiin vaaditaan sääntöjen mukaan kaksi lajivastaavaa. Jokaisella lajilla on yksi tai useampi kumppani, ja lajeihin osallistuu kahdeksan tai enemmän kilpailijoita. (Skills Finland 2024.) Näitä eri tekijöitä ja huomioitavia seikkoja on vielä useita lisää.

Taitaja-kilpailun järjestäminen alkaa jo kaksi vuotta ennen varsinaista finaalitapahtumaa, kun järjestäjäorganisaatio hakee Skills Finlandilta oikeutta tapahtuman järjestämiseen. Jo hakemusvaiheessa täytyy olla selvitettyä kilpailujen keskeisimmät, onnistumiseen vaikuttavat seikat. Kilpailulajit tulee olla valittuna puolitoista vuotta ennen tapahtumaa. Lisäksi esitys tapahtumajärjestelyistä tulee toimittaa Skills Finlandille kymmenen kuukautta ennen tapahtumaa. (Skills Finland 2024.) Semifinaalit järjestetään noin kolme kuukautta ennen finaalitapahtumaa. Semifinaaleja järjestetään ympäri Suomea. Yleisesti semifinaali viikko on viikko 5. Finaalitapahtuma järjestetään huhti-toukokuussa. Finaalitapahtuman jälkeen tapahtuman järjestäjä jakaa palautekyselyt ja tuottaa loppuraportin. (Skills Finland 2024.)

Ohjeiden merkitys yhdenvertaisuuden, turvallisuuden ja laadun takaajana

Ammattitaitokilpailujen onnistuminen perustuu selkeään ohjeistukseen, joka varmistaa kilpailijoiden tasa-arvoisen kohtelun, turvallisen toimintaympäristön ja laadukkaan toteutuksen. Kansainvälisissä kilpailuissa yhdenmukaisen ohjeistuksen ja kohtelun tärkeys korostuu entisestään, koska osallistujien taustat, toimintatavat ja odotukset voivat poiketa toisistaan merkittävästi. Selkeä ohjeistus ja yhteiset periaatteet arvioinnissa edesauttavat sitä, että kilpailijoilla on samat mahdollisuudet onnistua suorituksissaan.

WorldSkillsin ammatilliset standardit (WorldSkills Occupational Standards) ovat esimerkki yhdenvertaisuuden ja laadun takaamisesta maailmanlaajuisessa kilpailutoiminnassa. Standardit määrittävät, mitä osaavan ammattilaisen kuuluu tietää, ymmärtää ja osata. Standardit päivitetään säännöllisesti yhteistyössä teollisuuden ja elinkeinoelämän kanssa, näin varmistetaan niiden ajantasaisuus ja soveltuvuus jatkuvasti muuttuvissa olosuhteissa (WorldSkills, n.d.).

Selkeästi määritellyt roolit ehkäisevät päällekkäisiä vastuita ja varmistavat vastuunjaon selkeyden kaikissa tapahtuman toteutusvaiheissa. (Event Management

Handbook, 2019.) Taitaja-tapahtuman järjestäjä on vastuussa toimijoiden asianmukaisesta kouluttamisesta monella osa-alueella yleisistä järjestelyistä eri lajien ja kilpailun osa-alueiden sääntöihin ja järjestelmiin. Tapahtuman järjestelyissä tulee ottaa huomioon erilaisten ryhmien tarpeet niin, että kilpailu on esteetön, yleisöystävällinen ja helppo seurata. Taitaja-kilpailun järjestelyt tehdään yhteistyössä tapahtumanjärjestäjän ja Skills Finlandin kesken. Suunnittelussa tärkeintä on, että kaikissa tilanteissa ja olosuhteissa kilpailu voidaan järjestää turvallisesti. (Skills Finland 2024.)

Taitaja-kilpailussa lajivastaavien ja muiden järjestäjien tulee tietää, kuka vastaa esimerkiksi kansainvälisten kilpailijoiden materiaalihankinnoista, majoitusjärjestelyistä ja kilpailutehtävien yhdenvertaisuudesta. Selkeä ohjeistus ja yhteiset toimintamallit edistävät laadunhallintaa, sillä selkeys ja yhtenäisyys vähentävät virheiden ja epäselvyyksien riskiä. Selkeys luo myös luottamusta eri toimijoiden kesken. Luottamus on edellytys ammattimaisesti toteutetulle, laajalle ja kansainväliselle vaatimukset täyttävälle tapahtumalle.

Lajivastaavan vastuut ja ohjeistuksen rooli onnistumisessa

Lajivastaava on Taitaja-kilpailussa keskeinen toimija, jonka vastuu on oman lajin kilpailutehtävien suunnittelu, toteutus ja arviointi. Lajivastaavat pitävät huolen myös siitä, että kilpailu on sujuvaa ja turvallista. Taitaja-säännöissä (Skills Finland 2024) kerrotaan myös, että lajivastaavan tehtävänä on kilpailun aikataulujen, materiaalien ja ohjeiden yhteensovittaminen muiden toimijoiden kanssa. Tehtävään kuuluu myös yhteydenpito tuomareihin, kilpailijoihin ja oman lajin yhteistyökumppaneihin, kilpailualueen valmistelua ja purkamista unohtamatta.

Ammattitaitokilpailun lajivastaava toimii moninaisen yhteisön keskellä. Tourism Event and Stakeholder Power -tutkimuksen (2020) mukaan tapahtuman sidosryhmillä on omat tavoitteet, tapahtuman vastuuhenkilön, tässä tapauksessa lajivastaavan tehtävä on varmistaa, että näkökulmat nivoutuvat yhdeksi kokonaisuudeksi.

Kansainvälisten kilpailujen erityispiirteet ja ohjeiden merkitys kulttuurierojen hallinnassa

Kansainvälisissä ammattitaitokilpailuissa kulttuurien moninaisuus korostaa selkeiden ohjeiden merkitystä. WorldSkills International määrittelee toiminnalleen arvot, jotka ohjaavat kilpailujen järjestämistä. Arvot ovat monimuotoisuus, erinomaisuus, oikeudenmukaisuus, innovatiivisuus, rehellisyys, kumppanuus ja avoimuus. Näitä arvoja tukemaan on luotu eettiset periaatteet ja Code of Conduct, joiden mukaan kaikkien akkreditoitujen toimijoiden tulee toimia rehellisesti, oikeudenmukaisesti ja läpinäkyvästi. (WorldSkills International, Code of Ethics and Conduct.) Kun kilpailuissa toimitaan yhtenäisten arvojen ja ohjeiden mukaisesti, varmistuu, että

erilaiset kulttuuritaustat ja toimintatavat eivät johda epäselvyyksiin tai eriarvoiseen kohteluun. Selkeät ja yhtenevät ohjeet luovat tasapuolisen ja turvallisen ympäristön kaikille. Myös Taitaja-kilpailussa yhteisten ohjeiden ja toimintatapojen rakentaminen varmistaa kaikkien, etenkin kansainvälisten osallistujien, turvallisen ja yhdenvertaisen kokemuksen.

Kulttuurisesti sensitiiviset järjestelyt parantavat kilpailijoiden yhdenvertaisuutta ja näin vähentävät stressiä, sillä epäselvyydet yleensä kuormittavat eniten niitä osallistujia, jotka toimivat vieraalla kielellä tai ovat tottuneet erilaiseen organisoimisen tapaan.

4 Menetelmät ja aineisto

4.1 Tavoite ja menetelmän valinta

Opinnäytetyön tavoite on rakentaa ohjeistus Taitaja-kilpailun järjestäjille kansainvälisten kilpailijoiden huomioimisesta. Ohjeistus on tarpeellinen, koska kansainvälistymisen rooli Taitaja-tapahtumassa kasvaa vuosittain, mutta järjestäjille ei ole koottua ohjeistusta kansainvälisten osallistujien vastaanottamiseen, käytännön järjestelyihin ja yleiseen organisointiin. Tarkoituksena on koota selkeä, kokemuksiin ja teoretietoon perustuva aineisto, jonka avulla tulevat järjestäjät voivat suunnitella kansainvälisten kilpailijoiden tapahtuman kulun sujuvaksi ja yhtenäiseksi.

Työssä tavoitteena oli käytännönläheinen ohjeistus. Laadulliset menetelmät sopivat tilanteisiin, joissa tavoitteena on ymmärtää toimintatapojen taustaa ja kokemuksia. Alasuutarin (2011) mukaan laadullisen tutkimuksen keskeinen vahvuus on kyky tuottaa syvällistä ja kontekstisidonnaista tietoa, joka auttaa hahmottamaan ilmiöiden moniulotteisuutta. Tämä tekee laadullisesta otteesta tarkoituksenmukaisen silloin, kun tutkimuksen kohteena ovat prosessit ja käytännöt, kuten tapahtumatuotannon eri vaiheet ja toimijoiden vastuut.

4.2 Aineiston keruu ja analyysi

Aineisto kerättiin kahdella tavalla: kyselyllä Taitaja2025 lajivastaaville ja haastattelulla Taitaja2025 kansainvälisyyskoordinaattorille. Kysely antoi yleisiä vastauksia, kun taas haastattelu tarjosi syventävää tietoa kullisien takaa. Kysely toteutettiin Webropol- alustalla. Se sisälsi sekä avoimia, että strukturoituja kysymyksiä. Haastattelu toteutettiin keskusteluna, jonka pohjalla oli 20 tukikysymystä.

Lajivastaaville jaetussa kyselyssä tarkoituksena oli kartoittaa lajivastaavien kokemuksia, käytännön järjestelyitä ja kehityskohteita liittyen kansainvälisen kilpailijan osallistumiseen. Kyselyyn vastasi 7 henkilöä.

Webropol-kyselyn vastaukset käytiin läpi ja jaettiin teemoihin. Ryhmittelyssä keskityttiin erityisesti järjestelyihin, aikatauluihin, arviointiin ja materiaalien hankintaan liittyviin toistuviin haasteisiin.

Kansainvälisyyskoordinaattorille tehty haastattelu täydensi kyselyaineistoa tarjoamalla syvempää ymmärrystä kilpailuprosessista, kuten kulttuurierojen huomioimisesta. Haastattelu toteutettiin kasvotusten ja se litteroitiin analyysiä varten.

Kyselyn ja haastattelun vastaukset luettiin kokonaisuutena ja niistä tunnistettiin toistuvat asiat. Vastaukset ryhmiteltiin teemoittain: ”Taustakysymykset”, ”Roolijako ja vastuut”, ”Tiedonkulku ja ohjeistus”, ”Kilpailutehtävät ja materiaalit”, sekä ”Kehittämisehdotuksia”. Teemojen avulla muodostettiin kokonaiskuva kansainvälisen kilpailijan prosessista Taitaja-tapahtumassa. Aineistoa tarkasteltiin eritoten ohjeistamisen ja käytännön toteutuksen näkökulmista, jotta lopputuloksena syntyvä ohjeistus ja tarkistuslista vastaisivat todellisia tarpeita.

4.3 Tuotoksen laatiminen

Aineiston analyysin jälkeen koottiin ohjeistus, joka rakentui teemoihin ryhmitellyistä tarpeista ja havainnoista. Ohjeistuksessa yhdisteltiin aineiston tuloksia ja otettiin huomioon Skills Finlandin ohjeistukset. Lopputuotoksena on selkeä ja helposti hyödynnettävä ohjeistuksen ja tarkistuslistan yhdistelmä tuleville kilpailunjärjestäjille. Ohjeistusta on helppo päivittää vuosittain.

4.4 Kyselyn vastaukset

Taustakysymykset

Kyselyyn saatiin vastauksia seitsemän kappaletta, joista neljä oli lajeista, joihin osallistui kansainvälisiä kilpailijoita. Vastanneet lajit, joissa kilpaili kansainvälisiä kilpailijoita, olivat hiusmuotoilu, kauneudenhoito, vaatteenvalmistus sekä maalaus ja tapetointi.

Roolijako ja vastuut

Vastausten perusteella kansainvälisen kilpailun onnistuminen vaatii lajivastaavalta ja ekspertiltä tiivistä yhteistyötä. Vastaukset näyttävät työnjaoksi seuraavaa: lajivastaavat hoitavat fyysisten puitteiden hankinnan ja toimivuuden ja ekspertille kuuluu KV-kilpailun yksityiskohdat, kuten tehtävän laadinta, arviointi ja kilpailijoiden perehdytys. Vastauksissa korostui expertin tärkeys. Vastaaja 1 kuvasi seuraavasti:

”Meillä ekspertti hoiti hyvin KV-kilpailijoista huolehtimisen, joten meidän lajivastaavina ei juurikaan tarvinnut miettiä.”

Yhteistyö toimi useilla hyvin, mutta vastauksista nousee esiin myös epätietoisuutta vastuiden tarkoista rajoista. Valmisteluvaiheessa ei ollut aina selvää, kenen vastuulla yksityiskohdat ovat. Kehittämistarvetta sanoitettiin mm. seuraavasti (vastaaja 2):

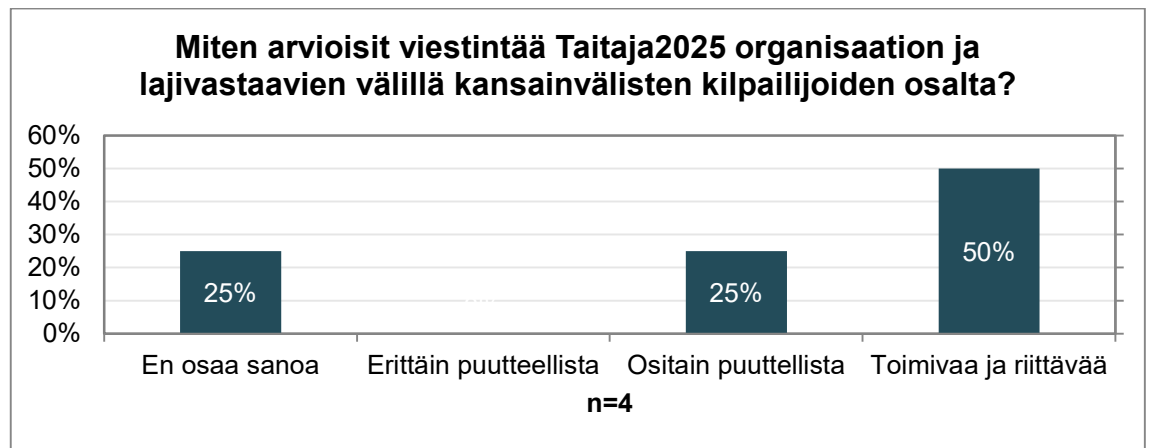
”Ehkä selkeät ohjeet siitä mikä kaikki kuuluu lajin KV-koordinaattorin ja lajin KV-ekspertin tehtäviin, mistä huolehtii KV-kilpailijan huoltaja ja mikä kaikki jää lajivastaavan hoidettavaksi ja millä kielellä.”

Tulosten mukaan onnistunut roolijako vaatii aktiivista viestintää. Vastauksissa korostui, että tiivis kommunikaatio ekspertin ja lajivastaavien välillä on edellytys sille, että kansainvälinen kilpailu onnistuu. Erään vastaajan sanoin (vastaaja 1):

”Tiivis yhteistyö ekspertin kanssa on kaiken a ja o.”

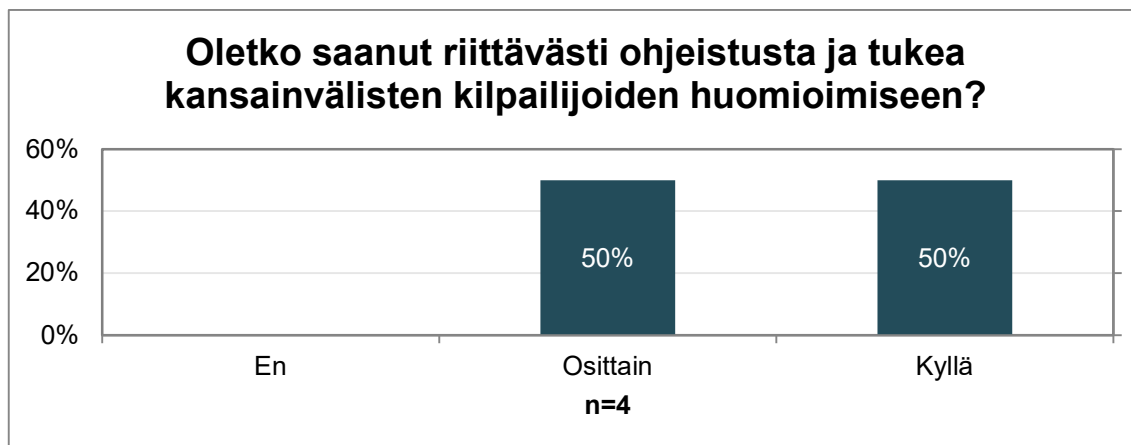
Tiedonkulku ja ohjeistus

Kuten kuvio 1 näyttää, viestinnän toimivuutta kuvattiin kohtalaiseksi. Kaksi (50 %) vastaajaa piti tapahtuman järjestäjän ja lajivastaavien välistä viestintää toimivana ja riittävänä. Kuitenkin yksi (25 %) vastasi viestinnän olleen osittain puutteellista. Jakauma kertoo siitä, että tiedonkulussa on onnistumisia, mutta myös katvealueita.

Kuvio 1: Viestintä järjestäjän ja lajivastaavien välillä

Ohjeistuksen riittävyyden osalta tulokset olivat samankaltaiset. Kuvio 2 näyttää, että puolet vastaajista sanoivat saaneensa riittävästi ohjeistusta ja tukea, kun taas toinen puolikas koki saaneensa sitä vain osittain. Ohjeistuksia ei kuitenkaan kukaan vastanneista kokenut täysin riittämättömiksi.

Kuvio 2: Ohjeistuksen riittävyys

Avoimet vastaukset alleviivasivat ennakoinnin tarvetta. Mahdollisimman tarkkaa tietoa mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Tulevaisuuden ohjeistuksen sisältöön toiveena oli mm (vastaaja 1):

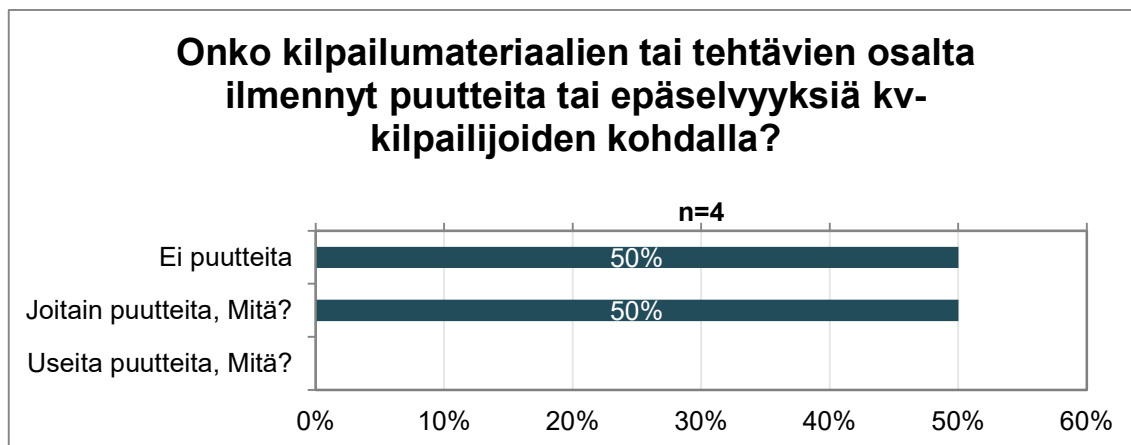
”Vähintään aikataulut, oheisohjelman, mitä kaikkea tulee huomioida, miten olla yhteydessä KV-ekspertheihin, kehen olla Skills Finlandissa yhteydessä, jos tulee kysyttävää.”

Eniten korostuu tarve ennakoivaan ja keskitettyyn ohjeistukseen, joka sisältää deadlinet ja yhteyshenkilöt ongelmatilanteissa.

Kilpailutehtävät ja materiaalit

Kuvio 3 havainnollistaa, että puutteita tai epäselvyyksiä kilpailumateriaaleissa tai tehtävissä ilmeni puolella vastaajista. KV-kilpailijoiden suorittamat tehtävät saattoivat erota Taitaja-tehtävistä, joka toi haasteita. KV-kilpailijat tulevat Taitajaan harjoittelemaan kansainvälisiin kilpailuihin, joten heidän tehtävänsä on räätälöity siihen tarkoitukseen. Tehtävien eroavaisuuksista johtuvia ongelmia oli esimerkiksi lajivastaavan epätietoisuus materiaalien ja tarvikkeiden tarpeista. Kilpailutehtäviin liittyen ilmeni myös ongelma kielessä. Joitain asioita oli ymmärretty väärin, joka johti virheellisiin tai puutteellisiin suorituksiin.

Kyselyyn vastanneet kokivat arviointiperusteet ja -menetelmät selkeinä. Kysymykseen vastanneet ilmoittivat arviointiperusteiden olleen selkeitä ja yhdenmukaisia. Tieto tarpeesta yhdenmukaistaa ja antaa kriteerit arvioinnille on tullut kuitenkin muita reittejä.

Kuvio 3: Epäselvyydet materiaaleissa ja tehtävissä

Kehittämisehdotuksia

Kollegoille suunnatuissa kehittämissinkeissä vastaajat nostivat esiin toimintamalleja, jotka oli koettu hyväksi. Vinkit korostavat ennakointia ja tiivistä yhteistyötä. Suunnittelun aloittaminen hyvissä ajoin välttää tarvetta ”improvisointiin”, jota joissain lajeissa oli jouduttu tekemään, mikä toi epäselkeyttä toimintaan. Tilojen ja materiaalien kartoitus on tärkeää aloittaa heti alkuvaiheessa, jotta kilpailun aikataulut voidaan suunnitella siten, että kilpailualue ei ole tyhjillään. Tämä lisää yleisön viihtyvyyttä.

Tapahtuman järjestäjälle esitettiin toiveita antaa KV-kilpailijoille enemmän näkyvyyttä, koska heidän tehtävänsä ovat mielenkiintoisia. Ne saattavat olla esimerkiksi haastavampia tai monimutkaisempia, kuin SM-tehtävät. Lajivastaavat toivovat myös, että tieto materiaali ja tilatarpeista jaetaan ajoissa.

4.5 Haastattelun vastaukset

Tausta

Haastateltava toimi Taitaja2025-tapahtumassa kansainvälisyyskoordinaattorina. Hänen vastuullensa kuului mm. kansainvälisten kilpailijoiden kutsuminen yhteistyössä Skills Finlandin kanssa, ilmoittautumisten kerääminen, majoitusjärjestelyt, erillisten kuljetusten tarpeen selvittäminen ja järjestäminen sekä kilpailuviikon aikainen koordinointi ja viestintä KV-kilpailijoille. Hänellä on kokonaiskuva KV-kilpailijoiden osallistumisprosessista ja siitä, miten eri toimijat, kuten lajit, järjestäjätiimi jne. osallistuivat kilpailuvalmisteluihin.

Haastattelussa ilmeni, että kilpailun valmisteluun vaikuttaa erityisesti myöhäiset ilmoittautumiset ja kilpailijoiden vaihtuminen.

Roolijako ja vastuut

Haastateltava nosti esiin, että roolijako järjestäjätiimin, lajivastaavien ja eksperttien välillä oli osin epäselvää. Ekspertti on vastuussa KV-kilpailusta, mutta lajivastaavan vastuulla on kuitenkin kilpailualue, kumppanuussopimukset ja tarvikkeiden jne hankinta. Viestintä lajivastaavalle siitä, kuinka paljon KV-kilpailussa tarvitaan materiaaleja ja tarvikkeita, ei ole aina mennyt perille. Lisäksi osa lajeista oli solminut sopimukset ja tilannut materiaalit ennen kuin KV-kilpailu varmistui.

”Kumppanuussopimuksia oli solmittu jo hyvän aikaa ennen kuin tiedettiin, että missä lajeissa suomella on ammattitaitomaajoukkueen edustaja ja KV-kilpailija. Jouduimme ostamaan jopa erikseen materiaaleja jälkikäteen, ne tulivat lopuksi järjestäjän maksettavaksi.”

”Olin tammi-helmikuussa yhteydessä lajeihin ja sieltä nousi esiin näitä ongelmia. Jos en olisi ottanut yhteyttä, meillä olisi ollut isoja ongelmia.”

Haastattelussa käytiin läpi myös, että olisi hyödyllistä, jos lajiohjausryhmän ensimmäisissä kokouksissa käytäisiin asiaa läpi. Usein muistetaan työpisteiden määrä, mutta unohdetaan materiaalit. Jos koko lajiohjausryhmä on tietoinen asioista, unohdusten todennäköisyys pienenee.

KV-koordinaattori olisi kaivannut parempaa ymmärrystä lajin sisäisestä vastuunjaosta KV-kilpailuun liittyen. Lajiohjausryhmä, lajivastaava ja ekspertti: Keneltä kysyä ja vaatia mitään. Koordinaattori kääntyi Skills Finlandin puoleen usein ja sai apua.

Tiedonkulku ja ohjeistus

Suurimmat vaikeudet olivat inhimilliset virheet ja unohdukset.

”Joku peruu kilpailijan väärästä lajista... On pyydetty, että jos tarvitset hotellihuoneen perjantaihin asti, ilmoita tähän päivään mennessä ja se aikataulu ei pidä yhtään... Ihmiset havahtuu myöhään, jos tarvitaan apua tehtävän kääntämisessä. Kaikki onnistuttiin järjestämään lopulta.”

Koordinaattorin mukaan, olisi voinut olla tarkempia aikatauluja esimerkiksi lajin suunnittelulle. Deadlinet voisivat olla samat kuin kansallisessa kilpailussa. KV-tehtävien valmistumiselle ei esimerkiksi ole ollut takarajaa. Kansainvälisessä yhteistyössä joitain asioita ei vain pysty ratkaisemaan. Muutoksia tulee, vaikka olisi todella tarkat ohjeet ja aikataulut.

”Siihen vaikuttaa ihan kulttuuriset erot, monille se ei ole prioriteetti antaa mahdollisimman yksityiskohtaista tietoa ulkomaille.”

KV-kilpailijoilta oli tullut palautetta, että olisi hyvä saada virallisempi arviointi. Kun on luotu paketti, josta organisaatio maksaa, jotta pääsee kilpailemaan, haluaa kilpailija tietää, miten kilpailu sujui.

Koordinaattorin mielestä valmiita lomakkeita tai pohjia voisi olla valmiina. Esimerkiksi kilpailukutsussa on hyvin sama sisältö vuosi toisensa jälkeen.

Ilmoittautumislomake/hakulomake KV-kilpailijoille sisältää samat kysymykset: Skills organisaation tiedot, mihin lajiin haetaan paikkaa ja kilpailijan perustiedot.

Kilpailutehtävät ja materiaalit

Haastattelussa nousi esiin, että materiaalien riittävyys ja kilpailutehtävien valmistuminen olivat toistuvia haasteita.

Jos käytettiin samaa tehtävää, kuin SM-kilpailussa, kysyttiin, kenen vastuulla kääntäminen on. Joissain tilanteissa KV-tehtävä oli luotu suomeksi ja kysyttiin samaa.

”Ekspertti kääntää, koska ekspertin täytyy huolehtia, että KV-kilpailijalle on tehtävät ja ohjeistukset ja hän on siitä kilpailusta vastuussa.”

KV-koordinaattori kokisi hyödylliseksi ohjeistuksen, joka mahdollistaa lajiohjausryhmän käydä läpi kohta kohdalta, että materiaalit, tehtävät työpisteet ja arvioinnit ovat varmasti hoidossa. Lisäksi KV-kilpailijat tarvitsevat tiedon, mitä varusteita heidän täytyy tuoda mukanaan.

Kehittämisehdotuksia

Aikaisemmissa kappaleissa käytyjen aiheiden lisäksi KV-koordinaattori mainitsi esimerkiksi oman erillisen kiitosjuhlan KV-kilpailijoille, koska iso Taitaja-palkintojenjako ei palvele heidän tarpeitaan ja saattaa tuntua pitkäveteiseltä.

Lisäksi KV-koordinaattori muistuttaa, että KV-kilpailusta on tehty paketti, joten siinä täytyy olla tietyt kriteerit, joiden mukaan kokonaisuus hoidetaan. Ei saa olla puolivillaista. KV-kilpailijoita ei saa unohtaa kuljetuksista, ruokailuista, istumajärjestyksistä jne. Kilpailun arvioinnin täytyy olla konkreettinen, jonka avulla he voivat kehittää itseään kohti kansainvälisiä kilpailuita.

KV-kilpailua pitää katsoa myös matkailukokemuksena. Esimerkiksi: Onko mahdollista sijoittaa KV-kilpailijat ja vieraat hotelliin, josta on helppo kulkea kaupungille näkemään muutakin, kuin kilpailualueet.

4.6 Kyselyn ja haastattelun yhtäläisyydet

Roolijako ja vastuut

Molemmissa aineistoissa nousi esille, että ennakkovalmistelun suhteen oli epäselvyyksiä, mikä on kenenkin vastuulla. Ekspertti on vastuussa KV-kilpailusta, mutta lajivastaava vastaa koko lajin kilpailualueesta, tuomareista ja materiaaleista, joten onnistuneet järjestelyt vaativat yhteistyötä ja hyvää tiedonkulkua ekspertin ja lajivastaavan välillä.

Tiedonkulku ja ohjeistus

Osa kyselyyn vastanneista piti viestintää osittain puutteellisena. Myös KV-koordinaattori kertoi, että tiedonkulku oli haastavaa. Kilpailijoiden tietoja saatiin myöhään ja viestintää jouduttiin tekemään yksitellen jossain määrin. Molemmissa ilmeni, että selkeyttä tarvitaan ohjeistukseen ja aikatauluihin.

Kilpailutehtävät ja materiaalit

Lajivastaavat kertoivat, että joissain tapauksissa materiaalit tarpeet olivat epäselviä tai ne ilmenivät myöhäisessä vaiheessa. Lisäksi joissain tapauksissa kilpailijat ymmärsivät tehtävänannon väärin.

Haastattelussa ilmeni, että lajeissa materiaalit tarpeet olivat jääneet huomaamatta, koska kumppanisopimuksia oli solmittu ennen tietoa KV-kilpailijoiden osallistumisesta.

Viestinnän tärkeys ekspertin ja lajivastaavan välillä korostuu. Molemmat aineistot osoittavat, että yhtenevä ohjeistus ja tarkistuslista on tarpeellinen.

Kehittämisehdotuksia

Sekä kyselyssä, että haastattelussa ilmeni, että ohjeet selkeästä roolijaosta, aikatauluista ja materiaaleista on tarpeen. Molemmissa aineistoissa toivottiin myös KV-kilpailulle enemmän näkyvyyttä. KV-kilpailuissa tehtävät ovat mielenkiintoisia ja KV-kilpailijoiden kilpailukokemus olisi lähempänä varsinaista kilpailua, kun yleisö löytäisi paikalle.

4.7 Yhteisanalyysi

Haastattelu ja kysely näyttävät, että kansainvälisten kilpailijoiden osallistuminen koskettaa sekä lajikohtaisia toimijoita, että järjestäjätiimiä. Prosessi on laaja ja moniulotteinen. Onnistunut kilpailu edellyttää selkeitä rooleja ja mahdollisimman aikaisessa vaiheessa sovittuja vastuita. Epäselvyydet johtivat esimerkiksi ylimääräisiin ostoihin ja improvisaation tarpeeseen. Tämä ei ole toivottavaa, koska kansainväliset osallistujat maksavat osallistumisestaan ja heille on luvattu paketti, joka sisältää käytännössä kaiken. Yhdenvertainen taso on erittäin tärkeää.

Tiedonkulun näkökulmasta kyselyssä ja haastattelussa oli toisiaan tukevaa tietoa. Tiedonkulussa on epäselvyyksiä ja viiveitä. Selkeä ohjeistus nähdään hyödyllisenä työkaluna. Lajivastaavat ja KV-koordinaattori ovat samaa mieltä siitä, että tehtäville, materiaaleille jne. on hyödyllistä asettaa aikataulu yhtä tarkasti kuin SM-kilpailussa. Keskeisimpiä kehittämissuunnitelmia olivat sekä kyselyssä, että haastattelussa suunnittelun aikaistaminen, ohjeistusten yhdenmukaisuus ja selkeä roolijako.

5 Lopuksi

Opinnäytetyön tavoitteena oli luoda käytännönläheinen ohjeistus Taitaja-kilpailun järjestäjille kansainvälisten kilpailijoiden huomioimiseksi. Tarve nousi esiin tahdosta parantaa yhdenvertaisuutta ja toimivuutta kansainvälisessä kilpailussa. Aikaisempina vuosina on havaittu erinäisiä haasteita useassa osassa kilpailun järjestelyä.

Kansainvälisen kilpailun järjestämisessä havaittiin eroja lajien käytännöissä. Haastattelun ja kyselyn perusteella puutteita ja epäselvyyksiä oli etenkin vastuunjaossa, tiedonkulussa, materiaalien ja tarvikkeiden hankinnassa, käänös/tehtävänluontiin liittyvissä vastuissa ja aikatauluissa sekä arvioinnin yhtenäisyydessä. Opinnäytetyön tuotoksena syntyi ohjeistus ja tarkistuslista, jota voidaan käyttää vuosittain ja syventää tulevien tapahtumien huomioiden pohjalta.

Tutkimusmenetelmät olivat toimivat. Haastattelu antoi syväluotaavaa ja yksityiskohtaista tietoa vastuista, epäkohdista ja onnistumisista. Kyselyyn tuli harmittavan vähän vastauksia, mutta kysymykset voidaan todeta hyväksi vastausten perusteella. Kyselyn vastauksista saatiin hyödyllistä tietoa tukemaan tarvetta ohjeistukselle. Vastauksia olisi voitu saada enemmän, jos kysely olisi ollut auki aikaisemmin ja pidemmän aikaa. Lisäksi jokin hyöty vastaamisesta (esimerkiksi palkinto) olisi voinut lisätä motivaatiota vastata. Jälkeenpäin ajateltuna, olisi ollut hyvä teettää kysely myös eksperteille, jotka ovat päävastuussa KV-kilpailusta. Ymmärrys tästä tuli myöhäisemmässä vaiheessa työtä. Aineisto oli kuitenkin luotettava ja riittävä, koska haastattelu oli niin kattava.

Tuloksia voi hyödyntää käytännössä jo tulevassa Taitaja-tapahtumassa, mutta työn eri vaiheissa on selkeytynyt, että ohjeistus olisi tärkeää saada käyttöön jo lajien suunnittelun alkuvaiheessa, koska esimerkiksi sopimusten lukkoon lyöminen liian aikaisessa vaiheessa tuo haasteita KV-kilpailijoiden materiaalien ja työpisteiden hankintaan. Ohjeistuksesta saadaan selkeä ja konkreettinen työkalu, jolla voidaan yhtenäistää eri lajien välistä toimintaa. Sen avulla voidaan parantaa KV-kilpailijoiden yhdenvertaisuutta ja kilpailun sujumista. Dokumenttia on helppo päivittää, jos ilmenee tarkennuksia tai muutoksia käytäntöihin.

Työn aikana on selkeytynyt tarve monelle yhteiselle linjaukselle. Esimerkiksi yhtenäinen arviointimalli, suosittelen tähän WorldSkillsin pohjaa. Tarve on myös vuosittaiselle palauteprosessille, koska erilaisia haasteita voi ilmetä järjestäjien, paikkakuntien ja ihmisten vaihtuessa. Hyödyllistä olisi jo aikaisessa vaiheessa varmistaa englannin kielen taito jokaisessa lajissa, jotta kaikki dokumentit ja keskustelut ovat ymmärrettävissä.

Työn aikana oma ymmärrykseni on laajentunut monessa asiassa: Taitaja-tapahtuman taustaprosessit, suuren yleisötapahtuman järjestäminen, kansainväliset ammattitaitokilpailut ja niiden organisaatiot sekä laadullisten tutkimusmenetelmien hyödyntäminen. Kehityin myös laajojen kokonaisuuksien jäsentelyssä ja käytännönläheisen materiaalin tuottamisessa.

Ohjeistusta on suotavaa testata ja pyytää palautetta sen käytön jälkeen, ennen kun se otetaan osaksi jokavuotista toimintaa. Sen kehittäminen ja päivittäminen on myös tarpeellista. Tässä työssä tuotos on yleisellä tasolla ja hyvä pohja, joka todennäköisesti vaatii viilaamista kattojärjestön toimesta. Kattojärjestön toimesta siksi, että vuosien kokemus ja ymmärrys eri rakenteista, jotka toimivat Taitajan sisällä, tuo syvemmän katsantokannan aiheeseen.

Lähteet

Alasuutari, P. 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. Tampere: Vastapaino.

Event Management Handbook. (2019). Academia.edu. Saatavissa:
https://www.academia.edu/28724349/EVENT_MANAGEMENT_HANDBOOK

Professio. 2023. Tulevaisuuden työelämän taidot 2025. Viitattu 21.10.2025.
Saatavissa: <https://professio.fi/tulevaisuuden-tyoelaman-taidot-2025/>

Skills Finland. 2009. Kilpailuja kaikille I. Viitattu 21.10.2025. Saatavissa:
https://www.skillsfinland.fi/application/files/9515/1550/2186/Kilpailuja_kaikille_I.pdf

Skills Finland. 2024. Taitaja-kilpailun säännöt. Hyväksytty vuonna 2024. Viitattu 13.10.2025. Saatavissa: https://www.skillsfinland.fi/download_file/view/231/537

Skills Finland. 2025. Taitaja2025. Viitattu 12.10.2025. Saatavissa: <https://taitaja2025.fi>

Taitaja. 2024. Taitaja2025 Turku – Kilpailuinfo 11.12.2024. Viitattu 13.10.2025.
Saatavissa: <https://taitaja.fi/wp-content/uploads/2024/12/Taitaja2025-Turku-kilpailuinfo-11.12.2024.pdf>

Taitaja2025 kansainvälisyyskoordinaattorin haastattelu. 2025.

Haastattelija: Oona Åström. 1.12.2025. Livehaastattelu. Liite 2.

Tasala, M. & Alhojärvi, E. Ammattiosaamisen asialla – Skills Finland 1993–2013

Tiew, F., Holmes, K. & de Bussy, N. 2015. Tourism events and the nature of stakeholder power. Event Management, vol. 19 Saatavissa:
https://www.researchgate.net/publication/288872068_Tourism_Events_and_the_Nature_of_Stakeholder_Power

WorldSkills Europe. 2025. About WorldSkills Europe. Viitattu 13.10.2025. Saatavissa:
<https://www.worldskillseurope.org/about-us>

WorldSkills Foundation. 2011. About WorldSkills Foundation. Viitattu 12.10.2025.
Saatavissa: <https://worldskillsfoundation.org/index.html>

WorldSkills Foundation. 2014. Introducing the new WorldSkills strategy. Viitattu 12.10.2025. Saatavissa: <https://worldskillsfoundation.org/index.html>

WorldSkills Foundation. 2020. History of Skills Competitions. Viitattu 12.10.2025.
Saatavissa: <https://api.worldskills.org/resources/download/3971?l=en> Suomensnos:

ChatGPT, 2025, alkuperäisestä WorldSkills Foundationin julkaisusta History of Skills Competitions (2020)

WorldSkills. (n.d.). WorldSkills Occupational Standards. Saatavissa: <https://worldskills.org>

WorldSkills. 2024. What we do. Viitattu 12.10.2025. Saatavissa: <https://worldskills.org/what/>

KV-kilpailijat Taitajassa, kysely lajivastaaville

OSA 1: Taustatiedot

1. Missä lajissa olet toiminut lajivastaavana?

101 Ajoneuvotekniikka

102 Autokorinkorjaus

104 Kuljetuslogistiikka

105 Metsäkoneen käyttö

201 CAD-suunnittelu

203 Mediasuunnittelu

204 Järjestelmäasiantuntija

205 Tietoverkkoasennus

206 Web-kehitys

208 Pelituotanto

301 Asiakaspalvelu ja myynti

302 Hiusmuotoilu

303 Kauneudenhoito

304 Floristiikka

305 Lähihoitaja

306 Puhtauspalvelu

307 Vaatteenvalmistus

309 Hevostenhoito

310 Yrittäjyys

311 Eläintenhoito

312 Matkailu

313 Taloushallinto

314 Turvapalvelut

- 315 Hyvinvointiteknologia
- 316 Kiinteistönhoito
- 401 Puuseppä
- 402 Ilmastointiasennus
- 404 Maalaus ja tapetointi
- 405 Putkiasennus
- 406 Sähköasennus
- 407 Talonrakentaminen
- 410 Viherrakentaminen
- 411 Infrarakentaminen
- 501 Leipuri-kondiittori
- 502 Kokki
- 504 Tarjoilija
- 602 Elektroniikka-asennus
- 603 CNC-koneistus
- 604 Laborantti
- 605 Hitsaus ja levytyöt
- 606 Kappaletavara-automaatio
- 607 Koneenasennus ja kunnossapito
- P1 Ravintola- ja cateringpalvelut
- P2 Kiinteistönhoito
- P3 Liiketoiminta
- P4 Puhtauspalvelu
- P5 Logistiikka

2. Onko lajissasi ollut mukana kansainvälisiä kilpailijoita?

Kyllä

Ei

En ole varma

Kysymyksen säännöt:

Onko lajissasi ollut mukana kansainvälisiä kilpailijoita?

Ei: Sääntö: Lopeta kysely. Jos vaihtoehto on valittu Lopeta kysely ja ohjaa vastaaja kiitossivulle

OSA 2: Kokemukset kilpailujärjestelyistä

3. Kuinka hyvin koet saaneesi ennakkotietoa kansainvälisten kilpailijoiden osallistumisesta (aikataulut, määrät, taustatiedot)?

1= erittäin heikosti... 5= erittäin hyvin

4. Mitä haasteita olet havainnut kansainvälisten kilpailijoiden huomioimisessa kilpailun suunnittelussa tai toteutuksessa?

5. Onko kilpailumateriaalien tai tehtävien osalta ilmennyt puutteita tai epäselvyyksiä KV-kilpailijoiden kohdalla?

Ei puutteita

Joitain puutteita, Mitä?

Useita puutteita, Mitä?

6. Ovatko arviointiperusteet ja -menetelmät olleet selkeitä ja yhdenmukaisia myös KV-kilpailijoiden osalta?

Kyllä, täysin

Osittain, mitä puutteita?

Eivät ole, mitä puutteita?

7. Kuinka hyvin KV-kilpailijoiden majoitus, ruokailut ja logistiikka on toiminut lajivastaavan näkökulmasta?

1-5

8. KV-kilpailijoiden majoitus, ruokailut ja logistiikka lisäkommentti.

OSA 3: Viestintä ja yhteistyö

9. Miten arvioisit viestintää Taitaja2025 organisaation ja lajivastaavien välillä kansainvälisten kilpailijoiden osalta?

Toimivaa ja riittävää

Osittain puuttellista

Erittäin puutteellista

En osaa sanoa

10. Miten tiedonkulkua ja ohjeistusta voisi mielestäsi kehittää, kun lajiin tulee kansainvälisiä kilpailijoita?

OSA 4: Tuki ja resurssit

11. Oletko saanut riittävästi ohjeistusta ja tukea kansainvälisten kilpailijoiden huomioimiseen?

Kyllä

Osittain

En

12. Mitä lisämateriaalia, koulutusta tai ohjeita kaipaisit tulevaisuudessa

KV-kilpailijoiden järjestelyyn?

OSA 5: Yhteenveto ja kehitysideat

13. Mitä käytännön vinkkejä tai toimintamalleja haluaisit jakaa muille lajivastaaville KV-kilpailijoiden osalta?

14. Mitkä asiat ovat toimineet hyvin KV-kilpailijoiden osallistumisessa Taitajassa?

15. Mitkä asiat vaatisivat mielestäsi selkeimmän parannuksen tulevaisuudessa?

16. Mitä ohjeistuksen KV-kilpailijoiden huomioimisesta pitäisi sisältää?

KV-koordinaattorin rooli ja kokemukset – koonti haastattelusta

Koonnin luomisessa on hyödynnetty tekoälyä.

Vastuualueet ja työn kokonaisuus

KV-koordinaattori vastasi kokonaisuudesta, joka liittyi kansainvälisten kilpailijoiden osallistumiseen Taitaja-tapahtumaan. Työ kattoi sekä kilpailijoiden valmistelut että heidän käytännön tukensa tapahtuman aikana. Keskeiset osa-alueet olivat:

- KV-paketin koordinointi: majoitus, kilpailumaksut, ruokailut, kuljetukset ja oheisohjelma.
- Yhteyshenkilönä toimiminen sekä ulkomaisille Skills-organisaatioille että kotimaisille lajeille.
- Ilmoittautumislomakkeiden ja hakuprosessin hallinta.
- Saapumis- ja majoitustietojen kerääminen sekä kilpailijoiden vastaanottaminen paikan päällä.
- Kilpailuviikon aikainen viestintä ja käytännön tuki.
- Englanninkielisen verkkosivuston sisällöntuotanto.
- Kansainvälisen ja kansallisen seminaarin järjestelyt.

Osallistumisen edellyttämät tiedot ja keventämistarpeet

Tiedonkeruuta tulee keventää ja ajoittaa paremmin. Hakuvaiheessa tulisi kerätä vain perustiedot ja kilpailijan henkilötiedot vasta hyväksynnän jälkeen.

Kutsuprosessi ja haasteet

Kutsuprosessi sisälsi hakuvaiheen, hyväksynät, vahvistuspyynnöt ja laskutuksen. Haasteina olivat kilpailijavaihtojen suuri määrä, myöhäiset peruutukset ja lentotietojen viivästyminen.

Majoitusjärjestelyt

Majoitukset hoidettiin Holiday Club Caribiassa. Haasteita aiheuttivat lisääiden tarve, myöhäiset kilpailijavaihdot ja huonejakojen viivästyminen.

Kuljetukset

Kuljetukset toimivat pääosin hyvin, mutta maanantain kilpailualuekuljetuksissa oli puutteita ohjeistuksessa ja bussien koordinaatiossa.

Oheisohjelma

Saunailta saaristossa koettiin erittäin onnistuneeksi. Kehitysideat liittyivät ohjelman ajoitukseen ja lisäohjelman tarpeeseen saapumispäivälle.

Yhteistyö lajien ja eksperttien kanssa

Haasteita olivat vastuiden epäselvyys, materiaalien puutteet ja käänkösvastuiden epäselvyys. Joissain lajeissa KV-kilpailijat unohtuivat valmisteluissa.

Suurimmat haasteet

Jatkuvat muutokset, peruutusehtojen puute, lajien vaihtelevat toimintatavat ja materiaalien unohtuminen.

Lajin tulee tietää heti, kun KV-kilpailija varmistuu

Keskeiset asiat ovat lajialueen kapasiteetti, materiaalit ja tehtävien kääntäminen englanniksi.

Ohjeistuksen tarpeet

Ohjeistuksessa tulisi määritellä vastuut, minimitalvoitteet, käänkösvastuut, arviointimallit ja peruutusehdot.

Mahdolliset liitteet

Mukana voisi olla kutsupohjat, ilmoittautumislomakkeet, lajien tarkistuslistat ja aikataulupohjat.

Sudenkuopat

KV-kilpailijoiden huomioimatta jättäminen eri käytännöissä sekä erillisen palkitsemishetken puuttuminen.

Prosessin uudelleen suunnittelu

Tarpeita ovat selkeä toimintamalli, vastuujaon täsmennys, lajiohjauksen aloittaminen syksyllä ja yhdenvertaisten minimimitavoitteiden määrittely.

Ohjeistus järjestäjille: KV-kilpailijat Taitaja-tapahtumassa

Johdanto

Tämä ohjeistus on luotu tukemaan kansainvälisten kilpailijoiden osallistumisen sujuvuutta, yhdenvertaisuutta ja ennakointia Taitaja-tapahtumassa. Haasteita on ilmennyt mm. materiaalien puutteissa, tehtävän luomisessa tai kääntämisessä, myöhäisissä kilpailijavaihdoksissa ja vaihtelevissa käytännöissä eri lajien välillä. Selkeä vastuunjako ja yhtenäinen toimintatapa tukevat sekä järjestäjiä, että kilpailijoita.

Vastuunjako

Järjestäjätahon vastuut

- Ilmoittaa kv-kilpailijoiden osallistumisesta lajeille heti, kun tiedot vahvistuvat.
- Varmistaa, että lajeille toimitetaan ajantasaiset tiedot kilpailijoista ja yhteyshenkilöistä.
- Hoitaa majoituksen, kuljetukset, akkreditoinnin ja oheisohjelman.
- Toimittaa yleiset ohjeet (kilpailuinfo, turvallisuus, aikataulut) englanniksi.

Lajin vastuut

Vastuut jaetaan etukäteen selkeästi ja ilmoitetaan järjestäjätaholle, jotta vältetään epäselvyyksiltä.

Lajivastaavat:

- Huolehtivat työpisteistä, materiaaleista ja turvallisuudesta lajialueella.
- Tiivis viestintä ekspertin kanssa: Onhan materiaaleja tilattu oikea määrä? Sopiihan KV-kilpailun aikataulut yhteen SM-kilpailun kanssa?

Ekspertit:

- Valmistelevat kilpailutehtävän ja arviointitaulukot kv-kilpailijoille sopiviksi. Hyödynnä Occupational Standards WorldSkills -sivuilta.
- Briiffaa tuomarit, mikäli he arvioivat kv-kilpailun suoritukset.
- Vastaanottavat kilpailijan lajialueella ja varmistavat ymmärryksen ohjeista.

Prosessin vaiheet

Ennen tapahtumaa

Järjestäjä:

- Kerää perustiedot maan organisaatiolta
 - Mahdolliset lisätiedot vasta, kun kilpailija on vahvistettu. Liian ”raskaan” tiedon keruu aikaisessa vaiheessa kuormittaa turhaan, koska muutoksia tapahtuu usein. Lisäksi kansalliset finaalit saattavat olla vasta edessä, joten kilpailija ei ole tiedossa hakuvaiheessa.
- Antaa lajille selkeät aikarajat tehtävän, tarvikelistan ja muiden tietojen toimittamiseen järjestäjälle ja kilpailijalle.

Laji:

- Lajin käytännön valmistelut: kilpailutehtävät, arviointi, työpisteet, materiaalit ja kaikkien dokumenttien käännökset.
- Yhteydenpito järjestäjään, jotta tarvittavat tiedot kulkevat kilpailijalle. Esimerkiksi: Mitä tarvikkeita kilpailija tarvitsee mukaansa?

Saapuminen ja akkreditointi**Järjestäjä:**

- Hoitaa vastaanoton ja kilpailijan akkreditoinnin, esimerkiksi hotellilla.

Laji:

- Huolehtii kilpailijan perehdytyksestä lajialueella.
 - Varmistetaan, että kilpailijalla on oikeat tarvikkeet ja hän ymmärtää ohjeet ja aikataulut.

Kilpailupäivät**Järjestäjä:**

- Viestii yleisistä asioista: Esim. After Party, kuljetukset, ruokailut
- Auttaa lajia mahdollisissa ongelmatilanteissa.

Laji:

- Ohjeistaa kilpailijan tehtävään, sääntöihin ja kertaa turvallisuuden.
 - Arviointi toteutetaan WorldSkillsin mallin mukaan, kilpailija saa arvioinnin mukaansa.

Palaute ja raportointi

- Laji raportoi järjestäjätiimille mahdollisista puutteista, kehitysehdotuksista ja erityistilanteista.
- Järjestäjä tekee yhteenvedon seuraavaa tapahtumaa varten.

Kansainvälisyyden erityispiirteet

Kieli ja kulttuuri

- Varmista, että viestintä on selkeää, rauhallista ja yksiselitteistä. Ilmoita ajoissa, jos tarvitaan apua englanninkielisessä kommunikaatiossa.
- Huomioi esimerkiksi mahdolliset eroavaisuudet työturvallisuusohjeissa. Kuvalliset ohjeet ovat hyödyllisiä.

Ohjeiden ja materiaalien kääntäminen

- Kaikki tehtävät, arviointikriteerit ja turvallisuusohjeet tulee olla saatavilla englanniksi.
- Lähtökohtaisesti englanninkielisten materiaalien saatavuus on ekspertin vastuulla, järjestäjä voi tarjota apua kääntämisessä. Mitä aikaisemmin materiaalit ovat valmiit, sen parempi.
- Jos mahdollista, käytä yksinkertaisia ilmaisuja ja vältä monimutkaista ammattikieltä. Myös kilpailijan ja hänen tukijoukkojensa englannin kielen taidossa voi olla puutteita.

Yhdenvertaisuus

- Vaikka kv-kilpailija ei osallistu SM-kilpailuun, hänen tulee saada yhtä laadukas kilpailukokemus kuin suomalaisilla kilpailijoilla.
- Kv-kilpailijat voivat kokea tapahtuman perinteiset päättäjäiset pitkäveteisinä, oma pieni palkitsemis- tai jäähyväistilaisuus voisi palvella paremmin

Tarkistuslista: Kun lajiisi tulee KV-kilpailija

Tiedonkulku

- Olen saanut järjestäjältä tiedon kv-kilpailijoiden määrästä.
- Tiedän kilpailijoiden perustiedot.
- Lajitiimin sisällä on jaettu vastuu kv-kilpailijoita koskien.

Kilpailutehtävät ja materiaalit

- Työpisteitä ja materiaaleja on varattu riittävästi ja ne ovat yhdenvertaiset.
- Englanninkielinen kilpailutehtävä on valmis.
- Säännöt, ohjeet, turvallisuustiedot ja muut materiaalit ovat saatavilla englanniksi. (Laitteissa ja välineissä on englanninkieliset käyttöohjeet.)
- Kilpailijalle on toimitettu tieto siitä, mitä hänen tulee tuoda mukanaan. (työvälineet, vaatetus jne.)

Arviointi

- Arviointi toteutetaan WorldSkillsin mallin mukaan.
- Arviointitaulukko on saatavilla englanniksi.
- Tuomarit on valittu ja ohjeistettu.